

ÖYLE BİR MİRASININ VARİSİ DEĞİLİZ

Zeki Sarıhan tarafından yazıldı.

Salı, 29 Nisan 2014 12:45 -

Â

Meşru yollarla değil de başkalarının mallarını yağmalayarak zengin olan burjuvazi, 1915 tehcir ve katletme olayını millete “vatan savunması” olarak anlatıyor. Üstelik tehcir ve taktik yoluyla vatanın savunulamadığı, aksine mahvedildiği de sabitken...

Â

Ermeni çevreleri tehcir kararının alındığı 24 Nisan 1915’i milletleri için kara bir gün olarak nitelendiriyorlar ve adına “Büyük Felaket” diyorlar. Doğrusu, tarihte Ermenilerin 1915-1916’da yaşadıklarına benzer bir felaket yaşayan milletlerin sayısı azdır. Kendimizi onların yerine koymamız, bu acıyı anlamamıza yeter.

Â

Biz Türkler, bu konuda nasıl bir tutum almayız? Bu soru bazı okuyuculara abes gelebilir?Â *“Elbette bu iddiaları reddetmeliyiz”*

, diyenlerin çoğunlukta olduğunu tahmin ederim.Â Â Fakat biz Türkler, tek bir sınıftan ve dünya görüşünden meydana gelmiyoruz. Burjuvalarımız, orta sınıflarımız, emekçilerimiz, milliyetçilerimiz, demokratlarımız, sosyal demokratlarımız, devrimcilerimiz, sosyalistlerimiz var. 1915 faciası gibi yalnız Türkiye tarihinde değil, dünya tarihinde büyük iz bırakmış bir olay karşısında hepimizin gözlerimizi kapayıp önümüze sürülen kâğıda imza atmamız beklenemez. Biz nihayet Enver Paşa, Talat Paşa, Cemal Paşa ve Teşkilatı Mahsusa’nın çete mensupları değiliz. Onların bile yaptıkları işin sonunu gördükten sonra memnun olduklarını, bununla övündüklerini kim söyleyebilir?

Â

Yüzyıllardır Türklerle en iyi geçinen ve bu nedenleÂ *“milleti sadıka”*Â diye anılan Ermenilerin Osmanlı devletiyle arasının bozulması, devlet için en büyük handikaplardan biri oldu. Milliyetçilik

ÖYLE BİR MİRASININ VARİSİ DEĞİLİZ

Zeki Sarıhan tarafından yazıldı.

Salı, 29 Nisan 2014 12:45 -

---

duygusu Türklerden önce Ermenilerde gelişti. Nüfus çoğunluğunu oluşturdukları bir bölge olmadığı için diğer bazı milletler gibi bağımsızlık değil yoğun olarak yaşadıkları bölgelerde bazı idari reformlar istediler. Devlet bunu yapmaya söz verdi fakat yapmadı. Gerginlik, bir dizi başka gerginliklere sebep oldu. 1915 tehciri, bunun en şiddetlisi ve sonuncusudur. Yeniden hatırlatmakta fayda vardır: Tehcir kararı, Birinci Dünya Savaşı'nda Doğu Cephesinde Ermeni çeteleri Ruslarla işbirliği yapıp orduyu arkadan vurmasını diye alındı. Önce Ermeni nüfus silahsızlandırıldı, sonra bunların silah kullananları veya kullanabilecek olanları tutuklandı. Sonra da sivil halk yerinden yurdun sökülerek imparatorluğun çöl bölgesine doğru yola çıkarıldı.

Â

Türkiye tarihinde 1915 olayı,Â *“Tehcir ve taktıl”*Â (Göç ettirme ve katletme) olarak anılmaktadır. Bunun bir soykırım olup olmadığına bunun için uzmanlardan ve tarafsız kişilerden kurulmuş bir mahkeme karar verebilir. Gerçi Birinci Dünya Savaşı'nın sonunda, Osmanlı Mebuslar Meclisi, bu suçu işlediği ileri sürülen kişileri Yüce Divan için sorgulamış, sırf bu iş için kurulan mahkemelerde yargılama yapılmış, suçlu görülenler çeşitli cezalara çarptırılmış, bazı sanıklar da beraat etmiştir. Daha çok bu konuda hesap vermek istemedikleri için yurt dışına kaçan birinci derecede sorumlular Ermeni intikamcılar tarafından yurt dışında birer suikasta uğrayarak canlarını vermişlerdir.

Â

Kurtuluş Savaşı yıllarında başta İttihatçılar olmak üzere, bu olaydan ötürü sorumluları kınamayan yok gibidir. İkinci derecede sorumlular, kendilerini gizlemişler, kimse üzerine sorumluluk almak istememiştir. Bu olaydan kaçış o kadar şiddetlidir ki, İttihat ve Terakki Partisi son kongresinde en çok da yaşattığı bu faciadan ötürü kendisini feshetmek zorunda kalmıştır. Sivas Kongresi'nde delegeler kürsüye gelerek tek tek İttihatçı olmadıkları konusunda yemin etmişlerdir.

Â

MUSTAFA KEMAL PAŞA'NIN ŞANSI

ÖYLE BİR MİRASININ VARİSİ DEĞİLİZ

Zeki Sarıhan tarafından yazıldı.

Salı, 29 Nisan 2014 12:45 -

Â

Mustafa Kemal Paşa'nın 9. Ordu Birlikleri Müfettişi olarak görevlendirilmesinin nedeni, İttihatçı politikalara karşı çıkmış olması, özellikle de Ermeni tehcirine ve taktiline karışmamış olmasıdır. Mustafa Kemal Paşa'nın Kurtuluş Savaşı'na önderlik yapması gibi bir şans da bu nedenle ortaya çıkmıştır. Ali Rıza Paşa Hükümeti temsilcileriyle Mustafa Kemal Paşa'nın başkanlığındaki Heyeti Temsiliye'nin 1919 sonbaharında Amasya'da yaptığı protokol maddelerinden biri, Ermeni tehciri sorumluların yargılanmasıdır.

Â

1980'lerde devlet tarafından bu konuda kitaplar yazdırıldı. Bunlar birinci hamura kâğıda bastırılıp dağıtıldı. Bir profesörümüz bazı ülkelerde arşivlerden belge bulup yayımlaması için görevlendirildi. Onun kitapları da örtülü ödenekten bastırılıp dağıtıldı fakat gerekli yankıyı yapamadı.

Â

Biz solcular ne yaptık? Ermeni tehcir ve taktilinin hesabı görülmüş bir konu olduğunu, bugünkü Türklerin, Türkiye Cumhuriyeti'nin bu işle ilgisi olmayan yepyeni bir devlet olduğunu savunduk.

Â

Benim bu konudaki ilk yazım 27 yıl önce Saçak dergisinin 1 Mayıs 1987 tarihli sayısında çıktı. Başlığı "1914-1918 Savaş Kabineleri Üyelerinin Ermeni Tehciri ile İlgili Görüşleri" idi. Bu yazının 1915'te Ermenilerin başına gelen kötü olayı inkâr edenlere bir yanıt olacağını düşünüyordum.

Â

ÖYLE BİR MİRASININ VARİSİ DEĞİLİZ

Zeki Sarıhan tarafından yazıldı.

Salı, 29 Nisan 2014 12:45 -

---

12 Temmuz 1988'de Antepli Hüseyin Bayaz'la Ankara'da bir otel odasında görüşürken ona "Antep'te Ermenilerin malları ne oldu?" diye sorduğumda, odada ikimizden başkası olmadığı halde sesini son derece alçaltarak "Hükümet sattı, öyle bitti, gitti..." yanıtını verdi.

Â

1918 sonrası gazetelerinden bu sorunla ilgili epey yazı, haber ve yorum okudum. Her iki taraftan epey kitap okuduğumu da söyleyebilirim. Ancak 1993 yılına gelindiğinde ben hâlâ Türk-Ermeni dostluğuna, geçmişteki yaraların iki halkın çabasıyla sarılması gerektiğine inanıyordum. Bu nedenle 26 Haziran 1993 tarihinde Öğretmen Dünyası Yazı Kurulu'nda Ermenistan'a bir eğitim gezisi düzenlemeyi önerdim. Kurul uygun gördü. Ermenistan'ın Türkiye'deki işlerini Sovyet Elçiliği üstlenmişti. Yazımı elçiliğe götürdüm ve amacımızı sözlü olarak da anlattım. Konuyu Ermenistan'a ileteceklerini söylediler, fakat yanıt gelmedi...

Â

Daha sonraki tarihlerde Ermeni tehcir ve taktili konusunda suçlu Ermenilere atan, İttihat ve Terakki'nin Ermeni politikasını savunan bir hayli kampanya yapıldı. Bu konuda devletin etkin bir faaliyet yapamadığını belirterek onun görevini üstlenen solcular çıktı. Türklerin tehcir ve taktil yapmakla mazur olduğunu anlatan kitaplar yayımlandılar. Bu görüş, konu hakkında fazla bilgisi olmayan dinleyici ve okuyucular tarafından derhal benimsendi ve gözü kapalı savunuldu.

Â

SEVKİYAT DERESİ...

Â

ÖYLE BİR MİRASININ VARİSİ DEĞİLİZ

Zeki Sarıhan tarafından yazıldı.

Salı, 29 Nisan 2014 12:45 -

Halk arasında ise 1915'te neyin nasıl olduğu konusunda gerçekler anlatılabiliyordu. Sevgili anneciğimin, yüzünü büyük bir nefretle buruşturup anlattığı bir olayı hatırlıyorum. Kendisi 1916 doğumluydu. Olayı büyüklerinden duymuş olmalıydı: Tehcir sırasında bir bebek annesinin kucağından yere düşmüş. Jandarmalar annenin bebeği yerden almasına izin vermemişler! Bu nasıl bir vicdansızlıktı?

Â

9 Temmuz 2009 günüydü: 33 yıl önce öğretmenlik yaptığım Orta Anadolu'nun bir kasabasını ziyarete gittiğimde, adı Ermeni kırımında önemli bir olayla anılagelen bu kasabada, görüştüğüm kişilere olay hakkında ne bildiklerini sordum. Bu konuyu yaşlı eski Belediye başkanının iyi bildiğini söyleyerek beni onunla görüşturdüler. Bana "Anlatayım da suçumuz ortaya çıksın öyle mi?" dedi ve bildiklerini anlatmayı reddetti. Gene de bana arkadaşlık edenler "Olay yerine gidelim" dediler. Kasabanın birkaç kilometre ilerisindeki tarlalara gittik. "Sevkiyat Deresi" denen bir yeri işaret ettiler. Buraya getirdikleri Ermeni kafilelerinin kızlarını ve kadınlarını ayırıyor, erkekleri ise "Sizi sünnet edeceğiz!" diye derenin vadisine götürerek tek tek öldürüyorlardı! Büyüklerinden duyduklarını böyle anlattılar.

Â

Öğretmen Dünyası'nın Haziran 2006 tarihli sayısında konu ile ilgili yazımın bir yerinde şöyle diyordum:

Â

"Görev Türkiye ile Ermenistan'a düşüyor. Emperyalizmin tasallutu altındaki bu iki ulus, kendilerini kullanmak isteyenlerden ellerini çekerek güzelce yıkamalı ve tertemiz ellerini

ÖYLE BİR MİRASININ VARİSİ DEĞİLİZ

Zeki Sarıhan tarafından yazıldı.

Salı, 29 Nisan 2014 12:45 -

---

*birbirlerine uzatmalıdır. Türk olsun, Ermeni olsun, geçmiş olaylarda hayatını kaybeden suçsuz insanlar için iki ülkenin sınırına bir dostluk anıtı dikilse kötü mü olur? Çanakkale'de savaşlar için yapılan şey, niçin 1915 olayları için yapılmasın?"*Â Galiba Kars'taki büyük İnsanlık Anıtı bunu temsil ediyordu fakat Başbakanın emriyle yıkıldı!

Â

Kuzey Kore'ye yaptığım bir gezide, bu ülkede görevli Birleşmiş Milletler yardım örgütünde çalışan bir Ermeni kızla karşılaştım ve ona 1915 olaylarından ötürü bir Türk olarak üzüntülü olduğumu söyledim. Olgunluk göstererek dedi ki:Â *"Üzölmeyin, her milletin geçmişinde böyle olaylar vardır."*

Â

Türk hükümetinin ve bazı örgütlerin 1915 olayları konusunda yaptığı çalışmalar dünyada neden beklenen etkiyi yaratmıyor? Bunun nedeni 1915 olaylarının ağırlığıdır. Aksini yazan hiçbir kitap, hiçbir konferans, çekilen bu acıları hafifletemez ve ancak, inanmaya dünden hazır olanlardan başkasını inandıramaz.

Â

SORUN GÖÇ ETTİRME DEĞİL KATLİÂM

Â

Sorun, Ermeni nüfusun savaş alanlarının dışına çıkarılması kararı değil. Tehcir mahkemeleri bile sanıkları bu konuda suçlamadı. Bu göç ettirme sırasında gerek Teşkilatı Mahsusa mensuplarının, gerek onların örgütlediği, teşvik ettiği başıbozuk canilerin yüz binlerce Ermeni'yi yol boyunca üstlerine başlarına varıncaya kadar soyması, aç ve susuz bırakarak öldürmesi, çoluk çocuk demeden hunharca katletmesi, genç kızlarının ve kadınlarının ırzına geçmesi,

ÖYLE BİR MİRASININ VARİSİ DEĞİLİZ

Zeki Sarıhan tarafından yazıldı.

Salı, 29 Nisan 2014 12:45 -

---

bazılarını odalık olarak alıkoymas, bir kısım Ermeni'nin ölüm korkusuyla dinini değiştirmeye zorlanması, Ermenilerin köy ve kasabalarda terk ettikleri mallarının yağmalanmasıdır. Bütün bu cinayetlerin işleme nedeni, hazır mala konarak bir an önce zengin bir burjuva sınıfının yaratılmasıydı.

Â

Hayır... Hayır... Hayır! Ben böyle bir tarihi mirasın sahibi değilim. Ermenilerin uğradıkları bu korkunç kırım, inkâr edecek kadar vicdanım kararmadı. Ben aksine, bu karanlık günlerde zorda kalan Ermenilere, öldürülmeyi göze alarak yiyecek ve giyecek veren, onların yaralarını saran, onları evlerinde gizleyen vicdanlı Türklerin varisiyim. Kışkırtılmış ve korkutulmuş kalabalıklara rağmen bu iyi yürekli insanların sayısı da az değildi